

**Cumhuriyet'in İlk Döneminde
Muhasebe - İktisat Düşüncesine
Katkı Verenler:
Hazım Atıf Kuyucak
(1897 – 1970)**

Öğr. Gör. Dr. Muhsin ASLAN

Yıldız Teknik Üniversitesi - MYO

Hazım Atıf Kuyucak “İstanbul Payeli” müderrislerden Kuyucaklızade Muhammed Atıf Bey ile Hasibe Fasiha Hanımın oğludur. 21 Haziran 1897 (20 Muharrem 1315)’de İstanbul’da doğan Kuyucak, ilk öğrenimini Tefeyyüz Mektebinde, ortaokulu İstanbul Sultanisi’nin Leyli Rüşdiye kısmında, liseyi Robert Kolejinin ticaret şubesinde (1917) ve yükseköğrenimini de İstanbul Darülfünunun Hukuk Şubesinde (1922) tamamlayarak mezun

olmuştur (Çankaya, 1968, s. 1148; Hazım Atıf Kuyucak-Biyografi,2016).

Cumhuriyetin ilanından sonra 1927’de Amerika’ya gitmiş ve Newyork Columbia Üniversitesi Siyasi ve Sosyal Bilimler Fakültesinden 1928’de mezun olmuştur (Hazım Atıf Kuyucak - Vikipedi, 2016).

Kuyucak 18 Temmuz 1970 tarihinde vefat etmiştir (Hazım Atıf Kuyucak - Vikipedi, 2016).

Robert Kolejinden 1917’de mezun olduktan sonra Dahiliye Nezareti Emniyet Genel Müdürlüğü tercümanlığına atanmış, 1918’de Hariciye Nezareti Matbuat Müdürlüğü tercümanlığına geçmiştir. Aynı yıl ek görev olarak Robert Kolejinde Türkçe okutmanlığı da yapmıştır. Çalıştığı süreçte aynı zamanda İstanbul Hukuk Fakültesine öğrenci olarak devam etmiş, 1922 Yılında Hukuk Fakültesinden mezun olunca Hariciye Vekaletindeki görevinden ayrılmıştır (Çankaya, 1968, s. 1148-1149).

Amerika’ya gideceği 1927 yılına kadar bir taraftan Robert Kolejinde okutmanlığa devam ederken, bir taraftan da İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık mesleğini sürdürmüştür. Ayrıca bu görevlerine ilave olarak 1926 yılında Mülkiye Mektebinde İngilizce okutmanlığı da yapmıştır. Eğitim için gittiği Amerika’dan 1929 yılında dönmüş ve bir taraftan avukatlık mesleğini yaparken, diğer taraftan da Amerika’ya gitmeden önce yaptığı gibi hem Mülkiye Mektebinde İngilizce okutmanlığı, hem Robert Kolejinde Türkçe okutmanlığı ve ilave olarak Robert Kolejinde Ticaret derslerine girmeye başlamış, kısa bir süre sonra da ticaret şubesi profesörlüğüne getirilmiş, Ankara’ya gideceği tarih olan 1936’ya kadar da bu görevlerini devam ettirmiştir. Mülkiye Mektebinde 1934 Yılında Ticaret Hukuku, 1935’de Muhasebe ve 1936’da Para-Banka-Borsa derslerinde öğretim üyeliği yapmıştır (Çankaya, 1968, s. 1149).

Siyasal Bilgiler Okulu Ankara’ya nakledildikten sonra da öğretim üyeliği görevlerine devam etmiş, bu görevine ek olarak 1936 Yılında İş Bankası mali müşavirliği görevine getirilmiştir. 1940 Yılında üstlendiği görevlerine ek olarak Başvekalet Koordinasyon Bürosu Umumi Katipliğine atanmıştır. 1940 Mayısında milletvekili seçilmesiyle

birlikte önce Koordinasyon Brosundaki görevinden 1941 'de de Siyasal Bilgiler Okulundaki ğretim yeliği görevinden ayrılmıştır (ankaya, 1968, s. 1149). 6. ve 7. Dönem Zonguldak milletvekilliği yapmıştır (Hazım Atıf Kuyucak - Vikipedi, 2016).

1946 Yılında milletvekilliği görevinin son bulmasıyla İstanbul'a dönmüş ve tekrar avukatlığa başlamıştır. 1946 Yılında Mobil Oil T.A.ř. Hukuk Müşavirliğine ve Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu Para-Banka-Borsa dersi profesörlüğüne getirilmiş, ilave olarak 1948 Yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Genel İktisat kürsüsü profesörlüğüne seçilmiştir. Ayrıca 1950 Yılında Sınai Kalkınma Bankası İdare Meclisi yeliğine atanmış ve bu görevi aynı yıl içerisinde sona ermiştir (ankaya, 1968, s. 1149). Kuyucak, Mobil Oil Türk A.ř.'nin kurucularındandır (Mobil Oil Türk A.ř. Esas Mukavelesi).

Kuyucak'ın Yüksek İktisat ve Ticaret Okulundaki görevi 1950 Yılında, İktisat Fakültesindeki profesörlüğü 1961 Yılında ve Mobil Oil T.A.ř.'deki Hukuk Mşavirliğini görevi 1967 Yılında sona ermiş olmasına rağmen, kendisi avukatlık yapmaya devam etmiştir (ankaya, 1968, s. 1149).

Kuyucak, 1930'larda kitap yazan birçok yazardan farklı olarak 1930'larda eksikliği hissedilen Para-Banka-Borsa kitabını yazmış ayrıca diğerlerinden farklı olarak Fransız kaynaklarını değil, İngiliz – Amerikan kaynaklarını esas almış ve konuların devamında Amerikan ekolüne uygun olarak konuyla ilgili okuma parçaları koymuştur (Suvla, 1940-1941, s. 147).

Kuyucak 1950'li yıllarda topluma asgari iktisat bilgisi anlatmak için Radyo İktisat konuşmaları yapmıştır. Hakkı Devrim bir yazısında bu konuşmaları aşağıdaki gibi değerlendirmiştir (Devrim, 2001);

Kolejliydi Hoca, İstanbul'da hukuk, Colombia Üniversitesi'nde siyaset bilimi okumuştur. Hocalık etti, milletvekili oldu; bizim Hukuk'a başladığımız sırada İktisat Fakültesi profesörlerindendi.

Benim için asıl önemli yanı, dillere destan olmuş radyo konuşmalarıydı. Bir süre mikrofondaki iktisat anlatmıştı Hoca ve ilgilenenler bayram etmişti:

- Hazım Atıf Kuyucak'ı dinledik ve sonunda iktisat konusunda asgarî bir bilgi edinebildik, diye...

Radyocu dostlarımdan düşüncesi de buydu. 1950'li yılların başında, gelmiş geçmiş en başarılı radyo programlarından biri olarak onlar da Kuyucak'ın iktisat konuşmalarını gösteriyorlardı.

Evli ve bir kızı olan Kuyucak, İngilizce, Fransızca ve İtalyanca bilmekteydi. Moda Deniz Kulübü, İstanbul Kulübü, Rotary Kulübü ve Propeller Kulübü'nün daimi üyesi idi. Hobileri ise deniz sporları ve fotoğrafçılıktı (Çankaya, 1968, s. 1149). Birleşmiş Milletler Türk Derneği (1946) (Birleşmiş Milletler Türk Derneği Hakkında, 2016) ve Türk Eğitim Vakfı (1967) (Türk Eğitim Vakfı - Kurucularımız, 2016) kurucularındandır.

Kuyucak'ın tespit edilebilen 40 adet kitabı ve değişik dergilerde yayınlanmış işletme, maliye, iktisat, hukuk ve diğer genel konularla ilgili 80'in üzerinde makalesi bulunmaktadır. Bunlardan muhasebe alanını ilgilendiren kitaplar Ek-1'de ve makaleler ise Ek-2'de verilmiştir.

Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi Temmuz 2017 (13)

Ek-1: Hazım Atıf Kuyucak'ın İktisat, Bankacılık ve Muhasebeyle İlgili Yayınlanmış Kitapları

S.No	Eser Adı	Yayınevi	Yıl	B.Yeri
1	<i>Amerika Birleşik Devletlerinde Bankacılık (Konferans)</i>		1932	
2	<i>İngilizce-Fransızca-Türkçe Ticaret Tabirleri</i>	<i>Çituris Matbaası</i>	1933	İstanbul
3	<i>Muhasebe presipleri</i>	<i>Kültür Bakanlığı Siyasal Bilgiler Okulu / Devlet Basımevi</i>	1938	İstanbul
4	<i>Dünya Para Meseleleri ve Türk Parası</i>	<i>Recep Ulu-soğlu Basımevi</i>	1939	Ankara
5	<i>Para ve Banka (Ayrıca 1942, 1947, 1948 baskıları mevcuttur)</i>	<i>T.C. Maarif Vekilliği Siyasal Bilgiler Okulu / Maarif Matbaası</i>	1939	İstanbul
6	<i>Ticaret hukuku</i>	<i>Maarif Vekilliği Siyasal Bilgiler Okulu / Devlet Basımevi</i>	1939	İstanbul
7	<i>Osmanlı İmparatorluğunda Avrupa Mali Kontrolü</i>	<i>T.C. Maarif Vekilliği Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi / Arkadaş Matbaası</i>	1940	İstanbul
8	<i>Bütçe</i>		1950	

Kaynak: (Milli Kütüphane Katalog Tarama; Çankaya, 1968).

Ek-2: Hazım Atıf Kuyucak'ın Tespit Edilen 83 Makalesinden İktisat, Maliye, Bankacılık ve Muhasebeyle İlişkili Yayınlanmış Makaleleri

S.No	Makale Adı	Yayın Adı	Yıl	Cilt	Sayı	s.s.
1	<i>Tecim ve Bankacılık İçin Gereken Hazırlık</i>	İktisat ve Ticaret Mecmuası	1935		19	14-16
2	<i>Tecim ve Bankacılık İçin Gereken Genel Kültür</i>	İktisat ve Ticaret Mecmuası	1936		22	13-15
3	<i>Parada İnkılâp ve Altın Mıkyası</i>	<i>Siyasi İlimler Mecmuası</i>	1940		109	8-12
4	<i>Cumhuriyet Maliyesine Hakim Olan Ana Prensipler</i>	<i>Biz ve Dünya</i>	1944		10	6-
5	<i>Milletlerarası Sermaye Hareketleri</i>	<i>Biz ve Dünya</i>	1944		11	6-
6	<i>Toprak Mahsul-leri Vergisi</i>	<i>Siyasi İlimler Mecmuası</i>	1944		157	46-51
7	<i>Birleşmiş Millet-ler Para ve Mali-ye Konferansı</i>	İktisadi Yürüyüş	1945	6	141	3-18
8	<i>Harbin Doğur-duğu Mesele-lerden Ücret Meselesi</i>	İktisadi Yürüyüş	1945	6	143	5-17
9	<i>Hususi Teşebbüsün Rolü</i>	İktisadi Yürüyüş	1945	7	156	5-17
10	<i>Randımanın Artırılmasında Kararlaştırılan Devlet İktisadi Teşekkülleri</i>	İktisadi Yürüyüş	1946	7	167	5-19

Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi Temmuz 2017 (13)

11	<i>1950 Bütçesine Bir Bakış</i>	<i>Muhasebe ve Maliye Mecmuası</i>	1950	3	36	483-486
12	<i>İktisadî Buhran</i>	<i>Muhasebe ve Maliye Mecmuası</i>	1950	3	35	443-446
13	<i>Milletler Arası Gümrük İndirmeleri</i>	<i>Muhasebe ve Maliye Mecmuası</i>	1950	4	37	525-528
14	<i>Hususî Teşebbüsün Kalkınmadaki Rolü</i>	<i>Muhasebe ve Maliye Mecmuası</i>	1950	4	38	569-571
15	<i>Altın Meselesi</i>	<i>Muhasebe ve Maliye Mecmuası</i>	1950	4	39	605-607
16	<i>İktisadî İmtihan</i>	<i>Muhasebe ve Maliye Mecmuası</i>	1950	4	42	715-718
17	<i>Türkiye Bankacılığının Tarihi</i>	<i>İktisadi Yürüyüş</i>	1956	17	343	3-9

Kaynak: (Türkiye Makaleler Bibliyografyası - Atıf Kuyucak, tarih yok)

Kaynakça

- Birleşmiş Milletler Türk Derneği Hakkında.* (tarih yok). 10 3, 2016 tarihinde Birleşmiş Milletler Türk Derneği: <http://unaturkey.org/hakkimizda/335-birlemi-milletler-tuerk-dernei-hakknda.html> adresinden alındı
- Çankaya, M. A. (1968). *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (Mülkiye Şeref Kitabı)* (Cilt II). Ankara: Mars Matbaası.
- Devrim, H. (2001, 08 05). Gece, Bildik Bir Yalıda Apansız Boğaz'la Buluştuk. Hayır, Değişmemişti. *Radikal Gazetesi*. 10 3, 2016 tarihinde <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=10101> adresinden alındı
- Hazım Atıf Kuyucak - Biyografya.* (tarih yok). 08 18, 2016 tarihinde Biyografya Türkiye Ünlüleri İnternet Adresi: <http://www.biyografya.com/biyografi/11453> adresinden alındı
- Hazım Atıf KUYUCAK - Vikipedi.* (tarih yok). 08 18, 2016 tarihinde Vikipedi, Özgür Ansiklopedi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Haz%C4%B1m_At%C4%B1f_Kuyucak adresinden alındı
- Milli Kütüphane Katalog Tarama. (tarih yok). Ankara. 08 18, 2016 tarihinde <https://kasif.mkutup.gov.tr/OpacArama.aspx?Ara=hazım+kuyucak&DtSrc=0&fld=-1&NvBar=0> adresinden alındı
- Mobil Oil Türk A.Ş. Esas Mukavelesi.* (tarih yok). 10 3, 2016 tarihinde Mobil Türkiye: <http://www.mobiloil.com.tr/Turkey-Turkish-LCW/Files/ana-sozlesme-sept.pdf> adresinden alındı
- Suvla, R. Ş. (1940-1941). Hazım Atıf Kuyucak. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 2, 147-150.
- Türk Eğitim Vakfı - Kurucularımız.* (tarih yok). 10 3, 2016 tarihinde Türk Eğitim Vakfı: <http://www.tev.org.tr/TEV/detay/Kurucularimiz/9/9/0> adresinden alındı
- Türkiye Makaleler Bibliyografyası - Atıf Kuyucak.* (tarih yok). 08 18, 2016 tarihinde Milli Kütüphane: <https://makaleler.mkutup.gov.tr/SonucListe.aspx?Ara=atif+kuyucak&DtSrc=0> adresinden alındı